

Diakonissa-
laitos

Vammaisalan laajennetun yhteisön elementit

Johanna Siitonen & Heli Sutinen

UUDISTUVA
VAMMAISTYÖ

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeen tavoitteena on lisätä vammaisalan vetovoimaa, työssä viihtymistä ja työyhteisöjen monimuotoisuutta kehittämällä työelämän ja koulutuksen rakenteita. Yhteiskehittämiseen on kutsuttu mukaan vammaistyön yhteisöjä ja opiskelijoita.

Hankkeessa kehitetään uusia ratkaisuja vammaisalan veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi. Tällä tarkoitetaan mielikuvia, työskentelytapoja ja positiivisia työkuulttuurin rakenteita, jotka houkuttelevat uusia työntekijöitä alalle ja sitouttavat heitä pysymään sillä.

Yhteishanke toteutetaan vuosina 2023–2026 ja sitä koordinoi päätoteuttajana Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak). Hankkeen osatoteuttajat ovat Diakonissalaitos, Kirkkopalvelut ry:n STEP-koulutus, Tukena-säätiö ja Suomen Diakoniaopisto. Hanketta osarahoittaa Euroopan sosiaalirahasto (ESR+).

Teksti: Johanna Siitonen ja Heli Sutinen
Diakonissalaitos 2025

Kuvat: Sami Siilin / Sami Siilin Photography

[Lue lisää Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeen nettisivuilta \(linkki\)](#)

Lukijalle

Kohtaamme toisemme hyväntahtoisesti, koemme yhdessä merkityksellisyyttä, luomme ja olemme osa kutsuvaa ja yhteistä tilaa. Näihin ajatuksiin kiteytyvät vammaisalan laajennetun yhteisön elementit, jotka ovat syntyneet lukuisien vammaisalan yksiköissä toteutuneiden kohtaamisten ja keskustelujen tuloksena.

Käsissäsi on kokoelma vinkkejä, hyviä käytäntöjä ja tarinoita, joita muotoilimme niin vammaisalalla jo työskentelevien ammattilaisten, omaa työuraa ehkä vielä suunnittelevien opiskelijoiden kuin vammaispalvelujen asiakkaidenkin kanssa. Opimme, että ihmisten erilaisista rooleista tai elämäntilanteista huolimatta yhteisöllisyyteen liittyvät kokemukset ovat hyvin samanlaisia. Tämän takia myös yhteisöllisyyden elementit ovat kaikille yhteisiä, ei esimerkiksi työntekijä-asiakas-jaottelun mukaan lokeroituja. Pidämme tärkeämpänä korostaa jokaisen ihmisen merkitystä yhteisössä alleviivaamatta sitä, onko hän tukea tarvitseva vai tukea antava, ammattilainen, vapaaehtoinen tai naapuri.

Tämä kehittäminen ei olisi onnistunut ilman siinä mukana olleita Rinnekotien sekä Helsingin kaupungin asumisyksiköitä ja niiden yhteisöjä. Yhteiskehittämiseen sisältyi matalan kynnyksen kokeiluja, tiedonkeruuta, työpajoja sekä kokemusosaajien kanssa käytyä keskustelua siitä, millaisista asioista mielekäs arki koostuu asiakkaan näkökulmasta. Hyödynsimme sisällössä myös Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeen alkukartoitusta.

Laajennetun yhteisön elementit ja julkaisun sitaatit kuvastavat kehittämiseen osallistuneiden ajatuksia, kokemuksia ja tunteita yhteisöllisyyteen liittyen. Ne kuvaavat sitä, mitä tarvitaan, että yhteisö toimii ja on kiinnostava myös uusille ihmisille. Ennen kaikkea elementit ovat yhteisiä asenteita, joiden varassa vammaisalan yhteisöjä voidaan vahvistaa ja laajentaa. Toivomme, että moni muukin vastaavanlaisissa yhteisöissä toimiva pystyy jakamaan nämä ajatukset. Tai ehkä löydät niistä jopa inspiraatiota oman yhteisösi kehittämiseen entistä laajemmaksi ja luokseen kutsuvaksi?

Lämmin kiitos jokaiselle yhteiskehittämisessä mukana olleelle. Kiitos, kun otitte meidät osaksi yhteisöjänne!
Hanketiimin Johanna ja Heli

Se, että tarvitsee tukea joissain asioissa, ei tarkoita, että tarvitsisi tukea kaikessa tai että kaikki elämässä liittyisi tuen tarpeeseen. Ihmisillä, joilla on arjessaan tuen tarpeita on myös valtavasti osaamista ja vahvuuksia.

[Erityisen hyvä -opas \(linkki\)](#)

Mikä laajennettu yhteisö?

Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeessa toteutetun yhteiskehittämisen kokemusten mukaan vammaisalan laajennettu yhteisö auttaa rakentamaan asiakkaan omannäköistä elämää. Yhteisö lisää parhaimmillaan myös ammattilaisten työn mielekkyyttä, opiskelijoiden uudenlaisia polkuja kohti työelämää sekä naapurustojen ihmisten, yritysten ja vapaaehtoisten luontevaa osallistumista ja tutustumista yksikön arkeen ja sen ihmisiin.

Eri tahojen yhdessä tekeminen ja omana itsenään kuulluksi ja nähdyksi tuleminen ovat toiminnan keskiössä. Näiden toteutuessa voidaan edistää sitä, ettei myöskään asiakkaan mielekäs arki rakennu vain yhden yksikön työntekijöiden tai tehtäväkeskeisten ja lakisääteisten palvelujen varaan.

Laajennetun yhteisön kokoonpanoa ei voida määritellä yhteisön ulkopuolelta, sillä mukaan kutsuttavat tahot nousevat erilaisista ja yhteisöjen näköisistä tarpeista ja tilanteista. Yhteisöllisyyden edistämisessä keskeistä on yksikön sisäinen ilmapiiri.

Tämä ”hyvä meininki” kutsuu mukaan toimintaan, madaltaa osallistumisen ja vastuun ottamisen kynnyistä sekä kannustaa jakamaan omia vahvuuksia koko yhteisön yhteiseksi hyväksi.

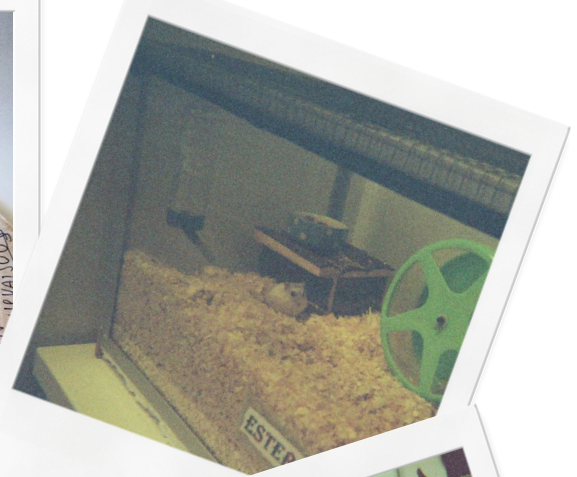
Arkea kannatteleva yksikön sisäinen tunnelma koskettaa opiskelijoita, asiakkaiden läheisiä ja naapurustoja vahvistaen jokaisen porukkaan kuulumisen kokemusta.

“Oma itsensä saa olla asukkaiden ja henkilökunnan kanssa.

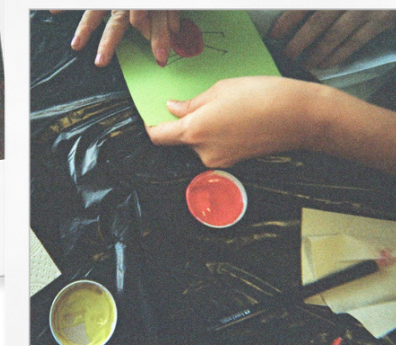
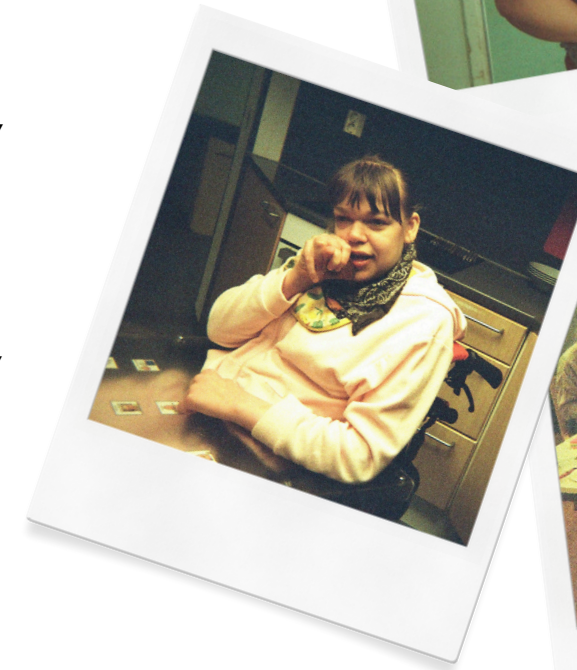
Kuvat ovat yhteiskehittämisen ja siihen sisältyneiden kuvapäiväkirjojen satoa. Tehtävänä oli kuvata kertakäyttökameralla sellaisia asioita, jotka ilmentävät yhteisöllisyyttä ja yksikön hyvää meininkiä.

“Puuro on lahja vatsalle. Se tuo terveyttä ja kokoaa ihmisiä yhteen.

“Minulle turvallisuuden tunnetta tuovat koirat.

Vammaisalan laajennetun yhteisön elementit

Vammaisalan yhteisössä kohtaamme toisemme hyväntahtoisesti, koemme yhdessä merkityksellisyyttä sekä luomme ja olemme osa kutsuvaa ja yhteistä tilaa. Nämä kolme vammaisalan laajennetun yhteisön elementtiä ovat ennen kaikkea jaettuja asenteita ja yhteistä tekemistä.

Kun tunnistamme ja toteutamme niitä käytännössä, on kaikilla nykyisillä ja tulevilla yhteisön jäsenillä mahdollisuus vaikuttaa toimintaan niin, että jokainen voi kokea kuuluvansa porukkaan.

Hyväntahtoisen kohtaamisen elementit vammaisalan yhteisössä

1. Uskomme toisissamme hyvään.
2. Valjastamme erilaisuuden vahvuudeksemme.
3. Puutumme jämään lempeästi epäkohtiin.

Tuo toinen tarkoittaa varmaankin hyvää, vaikka kompuroi ja on kömpelö sanoissaan... kunnes toisin todistetaan on lähtökohtainen ajatus. Eli jos sitten alkaa näkyä selkeää ilkeyttä tai muuta sellaista, niin sitten tehdään asialle jotain. Ja tehdään se suoraselkäisesti.

“

Ensivaikutelma on todella tärkeää, siitä kokemus rakentuu. Mikä olo tulee, kun astuu ovesta sisään.

Kohtaamme toisemme hyväntahtoisesti

Hyväntahtoinen kohtaaminen on hyviä käytöstapoja. Hyväntahtoisessa vuorovaikutustilanteessa toinen ihminen kohdataan aidosti ja kunnioittavasti.

Asumisyksikön työpajassa pohdimme vammaisalan ammattilaisten kanssa, kuinka hyväntahtoisia kohtaamisia ohjaa ajatus vastavuoroisesta hyväntahtoisuudesta: toinen ihminen haluaa minulle hyvää, ja minä puolestani hänelle. Tällainen kohtaaminen jättää jälkeensä tunteen aidosta välittämisestä, halusta ymmärtää ja auttaa.

Välittäminen ja kiintyminen ammatillisessa roolissa voivat olla myös tietoisia valintoja. Ne näkyvät tavassa, jolla katsomme toisiamme, miten kuuntelemme ja miten toimimme yhdessä. Välittäminen tekee työstä inhimillistä ja merkityksellistä sekä asiakkaalle että ammattilaiselle itselleen.

Keskustellaan!

Onko meidän yhteisössämme kiintyminen sallittua? Kuinka se näkyy? Mitä se tarkoittaa?

Vammaistyössä työpäiväkokemus syntyy pitkälti päivän aikana koettujen kohtaamisten perusteella.

“Miltä päivän kuluminen tuntuu ei ole riippuvainen siitä missä ollaan vaan, miten kohdataan.”

Kohtaamme jatkuvasti muun muassa työkavereita, asiakkaita, asiakkaiden läheisiä sekä eri toimijoita. Hyväntahtoisesta kohtaamisesta ytimessä on halu kuulla toisen viesti myös silloin, kun hänen tapansa kommunikoida on erilainen kuin oma.

Halu ymmärtää toista ohjaa myös puhetta ja kommunikaatiota tukevien menetelmien käyttöä. Ne eivät ole vain työvälineitä, vaan sillanrakentajia, jotka mahdollistavat kuulluksi tulemisen.

Menetelmät hyödyttävät asiakkaiden lisäksi myös kielitaitoaan kehittäviä ammattilaisia, joille ymmärtämisen ja ymmärretyksi tulemisen välineet voivat olla aivan yhtä merkityksellisiä kuin tukea tarvitseville asiakkaille.

Hyväntahtoisuuden ohjatessa vuorovaikutusta yhteisöön muodostuu ilmapiiri, jossa jokainen voi kokea olevansa hyväksytty omana itsenään. Hankkeen alkukartoituksen sekä vammaisalan yhteisöissä käytyjen keskustelujen perusteella kohtaamiset vahvistavat turvallisuuden tunnetta sekä luottamusta ihmisten välillä. Tällöin myös uusien työkavereiden, asiakkaiden, asiakkaiden läheisten tai opiskelijoiden on helppo liittyä mukaan yhteisöön.

Tiesitkö?

64 %

nuorista työntekijöistä pitää työpäivän aikaisia kohtaamisia yhtenä merkittävimpänä vammaisalan pitovoimatekijänä.

[Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeen alkukartoitus \(linkki\)](#)

Hyväntahtoisen kohtaamisen elementit

1. Uskomme toisissamme hyvään

Hyväntahtoisuus kumpuaa halusta nähdä toisessa hyvää. Hyväntahtoista on pyrkimys ymmärtää toista myös niinä hetkinä, kun hän ei ole parhaimmillaan.

Entä, kun joskus tunteet väistämättä kuohuvat?

On helpompaa suhtautua toiseen myös kielteisiä tunteita nostattavissa tilanteissa, kun taustalla on luottamus molemminpuoliseen hyväntahtoisuuteen toisiamme kohtaan.

Lempeys näkyykin erityisesti tavassa suhtautua virheisiin, epäonnistumisiin ja vaikeisiin hetkiin inhimillisesti. Myös omiin.

“**Toimiva tiimityöskentely ei vaadi hyviä kaverisuhteita tai kemioita. Kun päähuomio on asiakkaiden hyvinvoinnissa ja toimitaan hyväntahtoisuuden periaatteella.**

2. Valjastamme erilaisuuden vahvuudeksemme

Hyväntahtoisuus ei vaadi toteutuakseen sitä, että olemme samanlaisia tai ajattelemme ja toimimme samalla tavalla.

“**Turvallisuuden tunne lisääntyy, kun oppii ymmärtämään enemmän omia työkavereita.**

Hyväntahtoinen vammaisalan yhteisö vaalii moninaisuuttaan ja kääntää sen yhteisön vahvuudeksi. Vahvuutena nähdään kyky ja tahto suhtautua ihmisten erilaisiin taustoihin, ajatuksiin tai kokemuksiin uteliaisuudella ja valmiina oppimaan jotain uutta.

“**Tiimi koostuu erilaisista ihmisistä. Mikään taito ei mene toisen yli. Oletetaan, että minä haluan hyvää sulle ja toisaalta sinä haluat hyvää mulle.**

3. Puutumme jäməkän lempeästi epäkohtiin

Hyväntahtoinen kohtaaminen on myös epäkohtien esiin nostamista.

“**Olen miettinyt tätä paljon. Töissä kiusaajien toimintaan ei uskalleta puuttua. Kiusaaja on usein vahva ja varma. Ainakin ulospäin. Kun siihen sisältyy ilkeyttä, joutuu epämurkavuusalueelle puuttuessaan tilanteeseen.**

Aloittaminen voi vaatia rohkeutta, mutta tämän jälkeen tärkeintä on tuoda asia esiin rakentavasti, perustellusti sekä aina hyvää tarkoittaen.

Epäkohtien hiljainen hyväksyntä tai asiattoman keskustelun myötäily on helposti sanaton viesti siitä, että huono käytös on sallittua. Hyväntahtoinen puuttuminen taas ehkäisee yhteisöstä ulossulkemisen kokemuksia ja lisää luottamusta siihen, että huonon käytöksen kohteeksi joutuessa kukaan ei jää yksin. Näissä tilanteissa jokainen ansaitsee ja saa tukea.

Merkityksellisyyden elementit vammaisalan yhteisössä

- 1. Pystymme käyttämään vahvuuksiamme.**
- 2. Olemme avuksi, saamme apua.**
- 3. Voimme vaikuttaa, voimme osallistua.**

Unelmien työssäni en olisi enää ohjaaja vaan enemmänkin mahdollistaja ja taustatuki. Asiakkaat saisivat määritellä täysin omista kiinnostuksenkohteistaan ja toiveistaan työn sisällön, ja minä auttaisin heitä toteuttamaan niitä.

Olisi aikatauluttamatonta aikaa suunnitteluun, valmisteluihin ja toteuttamiseen sekä yhteiseen olemiseen. Asiakkaiden aito osallisuus omaan elämäänsä pääsisi toteutumaan.

Koemme yhdessä merkityksellisyyttä

Merkityksellisyyden kokemus yhteisössä rakentuu kaikissa niissä arkisissa tilanteissa, joissa emme pelkästään kohtaa toisiamme vaan koemme kuuluvamme aidosti yhteisöön, omannäköiseen porukkaan.

Ihmisen merkityksellisyys yhteisön jäsenenä ei perustu esimerkiksi erityistaitoihin, ammatilliseen osaamiseen tai tittleihin. Halu olla ihminen toiselle ihmiselle sekä liittyä ja kuulua yhteisöön itselleen sopivalla tavalla riittää. Porukkaan kuulumisen kokemus voi rakentua yhteisille tavoitteille, mutta ennen kaikkea sille, että jokainen kokee pystyvänsä vaikuttamaan yhteisön asioihin. Tämä on mahdollista, kun jokainen pystyy tuomaan esiin omia ajatuksiaan tai ideoitaan ja saa nähdä konkreettisesti oman toiminnan vaikutukset joko siinä hetkessä tai ajansaatossa.

Esimerkiksi naapuriavun puitteissa syntyneiden kohtaamisten merkitys arjessa on yhteisöllisyydelle iso. Näiden elementtien yhteiskehittäjäyhteisöön kuuluvat asiakkaat kuvaavat, että oma merkityksellisyys ilmenee esimerkiksi silloin, kun tietää olevansa hyvä ja tärkeä naapuri tai vieraanvarainen kyläilypaikka kavereille tai kumppanille.

“*Naapurit on hyviä kavereita, kun ne on tuntenut niin pitkään. On tärkeää tutustua ja sen voi tehdä vaan niin, että menee rohkeasti juttelemaan ja viettää aikaa yhdessä.*”

Merkityksellisyyden tunne syntyy siitä, kun omat teot edistävät itselle tärkeitä asioita. Oli sitten kyseessä oma työ, oma arki tai laajemminkin yhteiskuntaan vaikuttavat asiat, kuten esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan tai ammattiroolin avulla toteutuva vaikuttaminen tukea tarvitsevien ihmisten asemaan tai lähialueen arkeen.

Tiesitkö?

47 %

ammattilaisista pitää kokemusta porukkaan kuulumisesta myös yhtenä tärkeimpänä vammaisalan pitovoimatekijänä.

[Uudistuva ja moninainen vammaistyö](#)
[Uudellamaalla -hankkeen alkukartoitus \(linkki\)](#)

“*Ihmissuhteissa yleensä on tärkeää, että luottaa ja on turvallinen olo. Jos perhe ei ole läheinen, niin hirveän tärkeää olla muita läheisiä suhteita.*”

Merkityksellisyyden elementit

1. Pystymme käyttämään vahvuksiamme

Kun yhteisössä oma tekeminen tuntuu aidosti tärkeältä, omaa osaamista vastaavalta ja oma kädenjälki myös näkyy siinä konkreettisesti, tukee se myös itsetuntoa ja itsenäisyyttä.

Vahvuuksien hyödyntäminen voi näkyä käytännössä esimerkiksi omaa osaamista vastaavassa työtoiminnassa tai opiskelijan ohjatessa itse suunnittelemaansa, opiskelijan omia taitoja hyödyntävää ryhmätoimintaa.

“*Työ tukee itsetuntoa, kun on oma tärkeä tehtävä ja on hyvä siinä.*

Oman osaamisen tai vahvuuksien esiin tuominen ei kuitenkaan ole aina helppoa. Tästä syystä yhteiskehittämiseen osallistuneet pitävät tärkeänä myös sitä, että autamme tarvittaessa toisiamme huomaamaan vahvuksiamme.

“*Voi sanoa, että hei, sä osaat ton tosi hyvin tai osaat aina auttaa.*

2. Olemme avuksi, saamme apua

Tieto siitä, että omat teot vaikuttavat positiivisesti yhteisöön, on tärkeä merkityksellisyyden kokemuksen elementti.

Avun tarjoaminen ja avun pyytäminen lisäävät empaattista vuorovaikutusta. Tämä voi näkyä vammaisalan yhteisöissä esimerkiksi opiskelijan hyvässä perehdytyksessä, kieltä oppivaa uutta työkaveria kielitietoisesti auttaessa, naapurissa asuvan yksinäisen vanhuksen kutsumisena mukaan grillijuhliin tai naapurin lumitöiden tekemisessä.

Vastavuoroinen auttaminen vahvistaa luottamusta omaan osaamiseen ja siihen, että jokainen myös saa apua tarvitessaan.

“*On kiva, kun oppii jotain niin hyvin, että voi auttaa siinä myös muita.*

Naapuriavun puitteissa syntyneiden kohtaamisten merkitys arjessa on tärkeä osa yhteisöllisyyttä.

3. Voimme vaikuttaa, voimme osallistua

Vammaisalan yhteisössä vaikuttamiseen rohkaisevat käytännöt koskevat niin kokouskäytäntöjä kuin kaikenlaista osallistumista yhteisön arkeen. Uusien ideoiden jakamisen ja toteuttamisen esteenä on pelko siitä, jos kukaan ei olekaan omasta ideastani kiinnostunut tai ajatukseni tyrmätään toistuvasti.

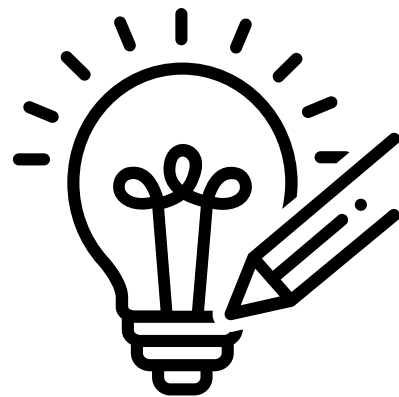
Tämäntyyppisten tilanteiden vastavoimat eli vaikuttamista ja omannäköistä osallistumista tukevat käytännöt taas vahvistavat tunnetta siitä, että olemme samalla puolella, vaikka emme olisikaan kaikesta samaa mieltä.

Kolme konkreettista vaikuttamiseen, osallistumiseen, uudenaikaisiin tekemisen tapoihin ja ajatteluun rohkaisevaa toivetta yhteisölle ovat:

“*Kannustetaan toisiamme.
Ollaan aina kaverin puolella.
Ei pelätä virheitä tai epätäydellisyyttä.*

Keskustellaan!

Mitä konkreettisia tapoja meillä on kannustaa yhteisömme ihmisiä vaikuttamiseen ja omien ideoiden toteuttamiseen? Mitä voisimme tehdä vielä paremmin?

Vaikuttamaan ja osallistumaan rohkaisevat hyvät käytäntömme ovat:

1.

2.

3.

Mitä voisimme vielä lisätä tai vahvistaa?

1.

2.

3.

Yhteisen kutsuvan tilan elementit

1. Kun tunnemme toisemme, asioita tapahtuu.
2. Huomioimme esteettömyyden.
3. Olemme näkyviä arkisissa tiloissa ja tilanteissa.

“

*Ei ole normaalia elämää
olla vaan omassa
asumisympäristössä,
'kuplassa'. Elämä tapahtuu
tuolla ulkona!*

Luomme ja olemme osa kutsuvaa yhteistä tilaa

Yhteisöllinen tila syntyy erityisesti ihmisten keskinäisistä suhteista. Osallistumaan kutsuvista toimintatavoista yhdessä kohtaamisien alustana toimivien fyysisten tilojen kanssa syntyy kokonaisuus, jossa ihmiset voivat kokea turvallisuutta, kuuluvansa porukkaan, voivat vaikuttaa, osallistua omista lähtökohdistaan sekä jakaa tilaa vastuullisesti ja hyväntahtoisesti muiden kanssa.

“*Lähialueen juttelevat mummit ovat kivoja!*”

Tervehtiminen ja kuulumisten vaihto lähikaupan kassalla on esimerkki siitä, kuinka osallistuminen tai osallisuus yhteisössä ei tapahdu erikseen suunniteltuna toimintana vaan osana tavallista elämää.

“*Kun tien toiselle puolelle avattiin ruokakauppa, myös me [asumisyksikön ihmiset] tultiin näkyväksi naapurustossa.*”

Mikä ihmeen laajennettu yhteisö? Ketä siihen kuuluu? Kuka olisi tärkeää kutsua vielä mukaan? Millä tavalla me voisimme olla hyödyksi naapurustossa? Millaista apua me voisimme tarvita?

Alkuun pääseminen voi tuntua vaikealta. Yhteisön hahmottaminen voi kaivata vauhtiin päästäkseen ulkopuolista tukea. Tämä voi olla esimerkiksi työpajan ohjaaja tai koordinaattori, joka auttaa tuomaan ihmisiä yhteen sekä tunnistamaan yhteisön voimavaroja, toimijoita ja toimintatapoja. Tai olisiko helpompaa ideoida ja toteuttaa asioita yhdessä jonkun toisen vammaisalan yhteisön kanssa?

Yhteisön ulkopuolisen koordinaattorin rooli on lopulta väistyä ja antaa tilaa yhteisön omalle toimijuudelle, vastuun ottamiselle ja tekemisen tavoille. Näin yhteisöllisyyden rakentaminen ei jää pinnalliseksi tai jonkun muun järjestämäksi.

Turvallisen ja kutsuvan tilan tekevät esimerkiksi:

- Omat tutut huonekalut
- Naapurit
- Metsäympäristö
- Itsenäisyys
- Ohjaajilta saatu apu
- Rauhallinen ympäristö
- Lähellä asuvat läheiset
- Kokkailu ja kotityöt
- Yhteiset säännöt
- Julkiset liikenneyhteydet
- Solidaarisuus
- Siisteys
- Musiikki
- Huumori
- Linnunlaulu
- Positiivisuus
- Toisten huomioiminen
- Hymyt

Yhteisen kutsuvan tilan elementit

1. Kun tunnemme toisemme, asioita tapahtuu

Kun tiedämme toisistamme muutakin kuin nimen tai esimerkiksi ammatin, syntyy luottamusta rakentavaa tuttuuden tunnetta. On siis tärkeää olla kiinnostunut toistemme tavoista, arjesta tai persoonasta.

Toistemme tunteminen vähentää ennakkoluuloja ja väärinymmärryksiä. Tilalle voi tulla avoimuutta, huolenpitoa ja lopulta halua ja intoa tehdä jotain yhdessä vastuuta ottaen ja saaden.

Yhteisen ja kutsuvan tilan rakentaminen madaltaa kaikkien kynnystä osallistua. Pienet keskustelut, toistuvat kohtaamiset ja jaetut hetket luovat pohjan sille, että yhteisössä alkaa tapahtua. Joku keksii idean, toinen tarttuu siihen, kolmas kannustaa ja pian kokeillaan yhdessä jotain uutta.

“*Minulle turvallista tilaa luo se, kun tulen kuulluksi ja nähdyksi tällaisena kuin olen.*”

2. Huomioimme esteettömyyden

Yhteisölliset tilat tarjoavat alustan kohtaamisille ja niiden tarkoitus on edistää yhteen tulemistä. Kohtaamiset syntyvät usein arkisissa paikoissa ja sattumanvaraisissa tilanteissa, mutta niiden edellytyksenä on tilojen saavutettavuus, turvallisuus, viihtyisyys ja tunne siitä, että kaikilla on oikeus olla ja tulla nähdyksi.

Vammaistyon yhteisöissä käytyjen keskustelujen mukaan tilojen suunnittelussa ja sisustamisessa on huomioitava esteettömyyden lisäksi helposti lähestyttävyys ja kodikkuus. Turvallisuutta ja kodikkuutta lisääviksi elementeiksi mainittiin useasti yksiköiden eläinvierailijat. On tärkeää myös pohtia, mihin yhteisiä tiloja käytetään, ettemme sulje tahattomasti ketään oman tilan ulkopuolelle.

Tilat, joissa huomioidaan siisteys, rauhallisuus, äänimaailma, valaistus ja liikkumisen sujuvuus, kutsuvat ihmisiä olemaan ja viihtymään yhdessä.

3. Olemme näkyviä arkisissa tiloissa ja tilanteissa

“*Kun taksinkuljettaja puhuu [tukea tarvitsevan] asiakkaan ohi, minun tehtäväni on kääntää hänen huomionsa takaisin asiakkaaseen.*”

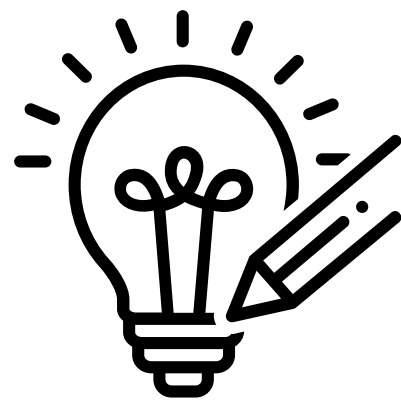
Nämä aktiiviset teot lisäävät pienin askelin asiakkaiden osallisuutta ja näkyvyyttä omassa ympäristössään. On tärkeää, että yhteisöllisyys nähdään tilana, joka ei sulje ihmisiä palvelujärjestelmien sisään, vaan avaa mahdollisuuksia liittyä muiden ihmisten pariin itselleen sopivalla tavalla.

Lähikaupan tai kirjaston käyttäminen luo tavallisia kohtaamisia, joissa tukea tarvitsevat ihmiset tulevat osaksi alueensa elämää ja yhteistä tilaa.

Kun arki ulottuu palveluyksikön seinien ulkopuolelle, syntyy aitoja ja arkisia yhteyksiä, joissa jokainen tulee huomatuksi toimijana ja kansalaisena, ei pelkästään avun tarpeensa tai diagnoosinsa kautta.

Keskustellaan!

Millainen on meidän
laajennettu yhteisömme? Millaisia
asioita voisimme tehdä
esimerkiksi naapuruston tai
muiden yksiköiden kanssa?

Keitä siihen kuuluu tällä hetkellä?

Ketkä haluamme kutsua vielä mukaan?

Kuinka voimme olla avuksi tai iloksi muille?

Millaista apua tai iloa toivoisimme muiden tuovan yhteisöömme?

Kaksi tarinaa yhteisöllisyydestä ja innostumisesta

Aitoihin kokemuksiin perustuvat Huvipuistossa- ja Kesäjuhlat-tarinat vievät meidät keskelle kehitysvammaisten ihmisten asumisyksiköiden yhteisöllistä arkea. Ne kuvaavat yhdessä tekemisen iloa, epävarmuuksia, hyviä käytäntöjä ja sitä hyvää, mitä yhdessä ideointi ja toimeen tarttuminen parhaillaan saa aikaan.

Tarinat vievät käytännön tasolle vammaisalan laajennetun yhteisön elementit eli sen, mitä kaiken tämän yhteisöllisyyden toteutumiseen tarvittiin.

Huvipuistossa

**Tartumme
toistemme
ideoihin.**

“

Me oltiin huvipuistossa kolmen eri yksikön voimin.

Nämä piirithän ovat lopulta pieniä ja me ohjaajat tunnemme toisiamme.

No, kuulin sitten yhdeltä ohjaajalta, että he ovat lähdössä huvipuistoon toiselle puolelle Suomea.

Sanoin siihen heti: “Me tullaan sitten hei mukaan!”

Ja siitähän se homma sitten laajeni.

**Jaamme ja
otamme
vastuuta.**

Ensin perustimme tälle reissulle viestiryhmän.

Siellä sovimme, että mennään tällä junalla ja tähän aikaan. Seuraavaksi alkoi lippujen varaaminen. **Esihenkilöltä tuli vaan viestiä, että antaa palaa!**

**Kannustamme
toisiamme.**

**Emme pelkää virheitä
tai epätäydellisyyttä.**

Huvipuistossa meni kaikki hyvin. Menimme vähän omissa porukoissa, koska asiakkaat halusivat vähän eri juttuja. Ei siis voitu ihan kaikkea tehdä yhdessä.

Eräälle asiakkaalle se hampurilainen oli sen reissun tärkein juttu.

Jos tuli haasteita, niin **silloin kuitenkin toimittiin yhtenä porukkana.**

Ei ollut mitään rajoja yksiköiden välillä - toimittiin yhtenä tiiminä.

**Olemme avuksi,
saamme apua.**

Kun ihmiset innostuvat ja näitä innostujia löytyy tarpeeksi eri yksiköistä, niin näitä juttuja saa onnistumaan! **Parasta tässä oli, että tehdään jotain yhdessä.”**

**Mahdollistamme
oman näköisen
osallistumisen.**

**Edistämme porukkaan
kuulumisen kokemusta.**

Ruokimme onnistumisilla innostumistamme.

Kesäjuhlat

Kutsumme ihmisiä aktiivisesti mukaan.

Viimeisiin kesäjuhliin **kutsuttiin sitten koko lähialueen yhteisö**. Halusimme tulla tutuksi alueen ihmisten kanssa.

Yksikön asiakkaat piirsivät lähialueen postilaatikoihin jaettavan kutsun.
Lisäksi välitimme kutsun alueen Facebook-ryhmään.

Koemme merkityksellisyyttä.

Kutsuimme mukaan myös alueen vapaapalokunnan - vähän niin kuin juhlien vetonaulaksi. **Meille oli tosi tärkeää, että he lähtivät mukaan.** Pyysimme myös lähikoulun oppilaat pitämään buffettia. **Tästä oli paljon iloa ja ihan käytännön apua.** Esimerkiksi me pystyimme keskittymään enemmän vieraiden vastaanottoon ja kohtaamisen.

Emme pelkää virheitä tai epätäydellisyyttä.

Aluksi näytti, ettei ketään tule. Se jännitti aika paljon. Että miten tässä nyt käy.

Ensin yksi vieras uskalsi tulla. Ja sitten toinen. Vähitellen sitä porukkaa alkoikin valumaan.
Ja hetkessä meillä olikin sitten paljon ihmisiä siitä lähialueelta kylässä.

Luomme kutsuvaa tilaa.

Vieraat kävivät ihan sisällä tutustumassa ja asiakkaiden jututettavina.

Me saimme sen tietynlaisen kynnyksen matalaksi tämän yhteisen tapahtuman ansiosta.
Tämän jälkeen ulkoillessa alkoi **alueen ihmisten kesken tervehtiminen ja moikkailu.**

Kohtaamme hyväntahtoisesti.

Kesäjuhlasta oli paljon hyötyä ajansaatossa. Se teki näkyväksi sen, että **me yksikkönä ja ihmisinä olemme nyt tässä.**
Ja ettei me rikota naapureiden tavaroita. Ja se asunnon arvokaan ei siitä laske, että on kehitysvammaisia naapureina.

Olemme näkyviä.

Tänään se yhdessä eläminen on suotuisampaa, kun naapuritkin ovat jo tottuneet.
Ei se vuorovaikutus aina vieläkaan ole positiivista, mutta eihän se missään aina ole.
Mutta hei, meillä alkoi ovikello soimaan. Naapurit kysyvät, että että **voidaanko tulla virpomaan tai laulamaan joululauluja."**

Pystymme käyttämään vahvuuksiamme.

Vammaisalan laajennetun yhteisön elementtejä on lupa muotoilla ja syventää edelleen Uudistuva ja moninainen vammaistyö Uudellamaalla -hankkeen (2023–2026) edetessä.

Heräsikö sinulla ajatuksia aiheeseen liittyen? Onko teidän yhteisössänne hyviä käytäntöjä tai tarinoita, jotka haluaisit jakaa myös muiden iloksi?

Tervetuloa mukaan hankkeen yhteisöön!

Ole rohkeasti yhteydessä:

johanna.siitonen@hdl.fi

Projektipäällikkö, Diakonissalaitos

**UUDISTUVA
VAMMAISTYÖ**

**Euroopan unionin
osarahoittama**